

mariborske oblasti. Vidi se pa, da je »Jutrov« dopisnik »iz učiteljskih krogov« od »kšefta« in da se razume na trgovino svojega blaga, ker ni mogel počakati svojega »leibžurnala« »Edinstva«, temveč je hotel prodajati svojo učeno robo po »Jutru«.

— Iz okrajnega učiteljskega društva za ljubljansko okolico so izstopili sledeči: Čuk Franjo, Engelsberger Viktor, Germek Anton, Germek Antonija, Knez Rudolf, Kosec Mihael, Kosec Franciška, Nečimer Alojzij, Stojkovič Hedvika, Šmajdek Ivan, Mihelič Viktor, Trošt Franjo, Kuhar Beti. Črtalo pa se je 29 članov in članic, ker niso podpisali pristopnih izjav. Kljub temu je društvo naraslo od lanskega leta za 25 članov in članic, da šteje 230 članov. Vsakršna sprememba članstva se bo objavila v »Tovarišu« v orientaciji nam in našim nasprotnikom, da se bomo med seboj poznali. Tudi o članstvu hočemo v bodoče polagati čiste in jasne račune.

— Vidovičeva dopisna šola je po velikih uspehih na pedagoškem in prosvetnem polju otvorila nov tečaj za začetnike. Ta tečaj omogoča vsakomur pridobiti popolno srednješolsko izobrazbo, potom tiskanih zvezkov in pisem in to tako, ne da bi opustil svoje vsakdanje delo. Šola je dobila na tisoče za hvalnic od ljudi, ki so na ta način pridobili potrebno izobrazbo, a mnogi so s pomočjo dopisne šole položili z dobrim uspehom izpite na državnih gimnazijah. Vsa potrebna navodila pošilja brezplačno Direkcija Vidovičeve Dopisne šole in Sarajevu.

— Žrebanje števil III. književne tobole Jugoslovenske Matice je iz tehtnih razlogov prenešeno od 4. februarja na 4. marec t. l. in se bo neprekinjeno vršilo po sledečem redu: 4. marca žrebanje za ambe, 11. marca žrebanje za ambe in terne, 18. marca za terne, 25. marca za terne in kvarte, 1. aprila kvaterne in činkvine, 8. aprila za činkvine, 15. aprila in 22. aprila tobole. Vse izžrebane številke bodo objavljene vsako soboto, odnosno vsako nedeljo v vseh slovenskih dnevnikih. Tombolske tablice à 3 Din so do 2. marca naprodaj pri vseh šolah in vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji. V Ljubljani pri Tiskovni zadrugi. Novi založbi, trafiki Sever in v pisarni Jugoslovenske Matice, Šelenburgova ulica 7/II.

Boj za svobodo in neodvisnost učiteljskega stanu.

— Nadzorniki so razen enega že vsi v »Edinstvu«, tako se hvalijo učiteljski desidenti in s tem hočejo pomnoževati svoje vrste. Zelo slabo sprečovali se dajejo s tem. Kakor vidite, so jim odrekli že vse pri- vlačne sile: sprva osebe, potem narodno edinstvo, za tem naprednost in svobodo, miselnost ter strah pred »klerikalizmom«, sedaj so prišli že na nadzornike. Za nas so nadzorniki nevtralni in smo prepričani, da ne bodo eksponirali svojega uradnega vpliva razjediništem na ljubo. Zato poverjen- štvu štiti nadzornike, ki so nekaterim na- poti in zahteva službene ugotovitve pre- greškov pred odstranitvijo; znalo bo pa štiti tudi svobodo svojega članstva pred terorjem, ki ga napovedujejo razjediniši s svojo agitacijo z nadzorniki. Strah pred nadzorniki je torej — prazen in le za sla- bičel!

— Enotna stanovska organizacija. Še danes se najdejo ljudje, ki poročajo: »Kaj nam treba združitev z bivšimi Slomškarji.« Ti ljudje se zbirajo pod firmo »Edinstvo«. Njih geslo je — in to se naj nosi na vidnem mestu — »Narodno in državno edinstvo«. S tem geslom operirajo na vse mogoče načine — uspešno ali neuspešno, to bo pokazal čas in razsodnost tovarišta — in ne zavedajo se, da škodujejo s tem sebi in celoti. Njim, ki se igrajo sami s seboj in s celotnim stanom, naj veljajo besede, ki jih je napisal no- vinar v »Slovenskem Narodu« dne 13. janu- arja 1927. leta: »Enotna organizacija pošte- nega uradništva«. ... Zborovanje je vodil predsednik Oblastne organizacije Jos. Jakše, za predsednika nove uradniške sekcije je bil izvoljen Josip Čampa. Popolnega uspeha ta skupščina sicer še ni rodila, izostali so zaen- krat še nekateri uradniki, vendar je pričako- vati, da pridejo tudi ti do prepričanja, da je cepljenje greh nad seboj in nad svojim bliž- njim.« (Podčrtal jaz!) Ali hočete tudi tod, v tem slučaju, nasvetovati treznim ljudem ne- treznost? Ali želite gospodje učiteljski edi- njši tudi v tem slučaju kako novo »Edin- stvo«?

Pika.

Učiteljstvo v drugih državah.

KONGRES INTERNACIONALE PRO- SVETNIH DELAVCEV NA DUNAJU.

Ta Internacionala je bila stvorena leta 1922. v Parizu. Na njenem prvem kongresu so bile zastopane le 4 narodnosti. Drugi kon- gres se je vršil leta 1924. v Bruslju, tretji spet v Parizu leta 1925., a četrti v začetku avgu- sta leta 1926. na Dunaju.

Na tem kongresu je Internacionala pre- koračila svojo razvojno dobo in je stopila pred svet v svoji nepričakovani moči, kot vzor prave, solidarne mednarodne organiza- cije, ki ima visoki cilj in tudi možnost, da deluje za mednarodno spravo.

Na kongresu so bili zbrani zastopniki skoro vseh evropskih držav. Trideset narod- nosti je bilo zastopanih. Sodelovale so vse

balkanske države z več zastopniki, ki so po- sebno pozornost kongresa obrnili na krutost sedanjega režima v nekaterih državah. Tudi učitelji iz drugih kontinentov so poslali na kongres svoje zastopnike, tako da je bil ta v pravem smislu svetoven.

Organizacija kongresa.

Kongres se je vršil v zborovalnici stare mestne hiše. Na sejah je prisostvovalo okrog 250 delegatov. Dunajska javnost se je preko časopisov zelo zanimala za potek kongresa in tudi protestirala proti šikaniranju kon- gresa od strani vlade in policije. Med dru- gim je vlada odrekla vizum ruskim sovjet- skim delegatom, pa je morala končno na pritisk javnega mnjenja popustiti.

Potek kongresa.

Kljub različnim tendencam in strujam, ki so jih zastopali posamezni delegati (ki pri- padajo Amsterdamski ali Moskovski Inter- nacionalni, deloma pa so neorganizirani), je vladala tekom kongresa popolna enotnost. Za predsednika je bil izvoljen Clement iz Luksemburga (predsednik tamošnje sociali- stične stranke) in Peters iz Belgije, oba čla- na Amsterdamske Internacionalne.

Najvažnejši in najtežavnejši problem, ki ga je kongres moral razčistiti je bil, kako naj se Internacionala prosvetnih delavcev poli- tično orientira, kako stališče naj zavzame napram raznim levčarskim Internacionalam. Med dvema enako močnima Internacionala- ma, Amsterdamsko in Moskovsko, si je iz- bral kongres edino pravilno stališče popolne avtonomije. Prosvetna Internacionala se ne bo naslanjala ne na eno ne na drugo, tem- več bo s svojo avtonomno pozicijo združo- vala vse napredno-socialno misleče učitelj- stvo.

Po razčiščenju te principijelne težkoče je pristopil kongres k strokovnemu delu. Najprej se je določila članarina in sprejel predlog belgijske sekcije, ki je predlagala svojo počitniško kolonijo ob morju za sku- pen dom Internacionalcev.

Nato je kongres pozdravil mehiški sindikat, ki se bori proti zavojevanju šole po klerikalizmu in kapitalizmu; nadalje je pro- testiral proti preganjanju korejskega učitelj- stva od strani japonske vlade.

O cerkvi in šoli je govoril Melis (Bel- gija), o proletarski svobodomiselni interna- cionali dr. Franzl (Dunaj). O pravnem stan- ju učiteljstva je poročal Boubon, ki je žigo- sal teror mnogih režimov od demokratičnih do belih. Apletin je podal obširno poročilo o materijalnem stanju učiteljstva iz 22 držav.

KONGRES FRANCOSKEGA NAROD- NEGA UCITELJSKEGA SINDIKATA.

Narodni sindikat je glavna učiteljska organizacija in šteje nad 70.000 članov, sko- raj dve tretjini vsega francoskega učitelj- stva. Pred 2 letoma je pristopil sindikat k francoski »Delovni konfederaciji« (C. G. T.), ki pripada Amsterdamski Internacio- nali.

Kongres se je vršil koncem avgusta v Strasburgu. Določitev tega mesta za kon- gres je posebno važno in zanimivo zaradi tega, ker se je na kongresu videlo mišlje- nje in čustvovanje v teh dveh bivših nema- ških provincih — Alzaciji in Loreni. Po- sebno pa se je propagirala ideja lajične (nekonfesijske) šole v teh religioznih pokrajinah, kjer učitelji v šoli recitirajo katekizem in pojejo cerkvene pesmi.

Dve ideji sta izšli iz tega kongresa.

1. Francosko učiteljstvo bo kmalu pre- življalo bolesto denarno krizo (Poincaré je odbil dodatke k budžetu l. 1927. za po- večanje učiteljskih plač).

2. Francosko učiteljstvo si zelo želi svetovnega miru.

Res je, da traja denarna kriza že od konca vojne in da so na najslabšem mladi učitelji, ki imajo zelo nizke plače. Neki de- legat je obžaloval, da se v organizaciji vidi tako malo mladega učiteljstva. (Mladouči- telji so organizirani v aktivnejši učiteljski federaciji)

Delegat iz Alzacije Klein je v svojem govoru obojhal bratormorne boje, katerim je bila pozorišče Alzacija in Lorena ter izra- zil željo, da bi se nemška in francoska kul- tura, ki se tu križata, zblíževali, ne pa od- daljevali.

Glay, glavni sekretar Nar. sindikata, je podal splošno sliko o škandalih kapitali- stičnega režima v Franciji in Evropi sploh. Pokazal je težke dokaze o tatvinskih oplo- ziranih trustov sladkorja, petroleja in pše- nice. Zaključil je, da učiteljska zahteva ne smejo biti izključno stanovskega značaja, temveč da naj se borijo tudi za ekonomski in človeški sindikalizem.

Lapierre je poročal o živahni kampanji proti šovinističnim učnim knjigam ter o stikih Nar. sindikata z Nemško učiteljsko zvezo v cilju pomiritvene akcije.

Kongres je sprejel sledeče resolucije:

1. Zabranjati naj se privatnim šolam na- meščanje nediplomiranih učiteljev(ic).

2. Vse učiteljstvo javnih in privatnih šol naj ima isto izobrazbo in diplomu.

3. Strogo naj se izvaja zakon o ločitvi cerkve od države na šolskem področju.

4. Privatne šole naj okrajni nadzorniki strogo nadzirajo.

5. Obdržijo naj se vse šole, četudi ima- jo malo število učencev.

Kongres je nastopil tudi proti društvu učiteljev »Davidées«, ki ne respektira šolske nepristranosti. Obsojal je tudi to, da poš- ljajo javni učitelji svojo deco v privatne šole.

Z ozirom na posebni šolski zakon v Alzaciji-Loreni je stavil kongres sledeče predloge:

1. Odprava vseh konfesijskih šol v celi Franciji (torej tudi v Alzaciji-Loreni).

2. V Alzaciji in Loreni naj se upeljuje laične šole, pouk naj se vrši v svobodnem in tolerantnem duhu, moralna in državljans- ska vzgoja naj se poveri učitelju, versko pa duhovniku izven šole in šolskega pouka.

Stanovska organizacija.

Vabila

— Slovenjebistiško učiteljsko društvo zboruje dne 12. svečana 1927 ob 10. uri na dekliški osnovni šoli v Slov. Bistrici. Ker je to zborovanje občni zbor, so na dnevnem redu vsa tozadevna letna poročila, dalje po- ročilo predsednika o nastali situaciji in po- ročilo o seji širšega sosveta v Celju z dne 2. februarja 1927. Glede sestave novega od- bora povodim volitev se poprej dobro do- govorite med seboj! — T. č. predsednik.

— Učiteljsko društvo za logaški okraj zboruje v soboto, dne 12. svečana 1927 ob 9. uri dopoldne na Rakeku. Dnevni red je: 1. Poročila odbora. 2. Poročilo o seji širšega sosveta. 3. Delovna šola. Poroča Dolgan. 4. Nekaj navodil mlajšim tovarišem. Poro- ča Mercina. 5. Slučajnosti. Udeležba ob ko- ličkah ugodnem vremenu obvezna. Tovariše šolske upravitelje prosim, da javijo one to- variše, ki se zborovanja udeležijo sreskemu referentu v smislu tozadevnih predpisov. Predsednik: Štravs Karel.

— Novomeško učiteljsko društvo. Radi za teden dni preloženega rokotvornega te- čaja se občni zbor našega društva ne vr- ši 5. februarja, kot je bilo v zadnji številki naznanjeno, temveč v soboto 12. fe- bruarja ob 10. uri dopoldne na deški osn. šoli v Novem mestu z običajnim dnevnim redom in referatom tov. ravnatelja Merviča »O reformi zgodovinskega pouka«. Srednji in novi vek. Udeležba stanovska dolžnost. Predsednik.

— Vabilo na občni zbor učiteljskega društva za mariborski šolski okraj, ki bo dne 12. februarja t. l. ob 10. uri v Narodnem do- mu v Mariboru. Dnevni red: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Poročila predsednika, tajnice in blagajničarke, pregledovalcev računov ter prosvetnega odseka. 3. Predlogi, želje in na- sveti k osnutku novega šolskega zakona (na- daljevanje); poročajo referenti učiteljskih zborov: Ruše, Radvanje, Jarenina, Sv. Ja- kob, St. Ilj, Fram in Šmarjeta na P. 4. Vo- litve novega odbora, dveh pregledovalcev računov in delegatov za državno in pokra- jinsko skupščino. 5. Predlogi in slučajnosti. Pri tej točki bo razgovor o kandidaturi na- šega zastopnika in njega namestnika v pri- zivno komisijo (§ 8. razgl. št. 25. »Uradni l.« št. 8/27). Enoto ur pred zborovanjem odbo- rova seja izstara.

— Učiteljsko društvo za marenberški šolski okraj zboruje dne 9. februarja 1927 ob 9. uri v osnovni šoli v Vuzenici. Vzpo- red: 1. Čitanje zapisnika. 2. Dopisi. 3. O seji širšega sosveta v Celju — poroča tov. Ju- rančič. 4. O sodobni astronomiji. Predava- tov. Kos, skioptične slike razkazuje tovariš Widmoser. 5. O zbirki domoslovnega mate- rijala. Poroča redakcijski odbor. 6. Stanov- ske in šolske zadeve. 7. Slučajnosti. Ude- ležba je obvezna! Glede kosila naj posamez- ne šole javijo udeležence tov. Golobu v Vu- zenici. — Odbor.

— Sresko učiteljsko društvo Murska So- bota zboruje v soboto, dne 12. februarja t. l. na državni osnovni šoli v Murski Soboti. Za- četek točno ob 10. uri. Na dnevnem redu je: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o seji širšega sosveta (por. tov. Hočevar). 4. Mlaj- še učiteljstvo (poroča tov. Hočevar). 5. Sre- ska učiteljska knjižnica. 6. Slučajnosti in predlogi. — Pol ure pred zborovanjem od- borova seja. Vsled aktualnosti razprav, po- sebno točke 3. udeležba dolžnost! — Za predsednika: Dujc, t. č. tajnik.

Poročila:

+ Zborovanje učiteljskega društva za politični okraj Ljutomer je bilo dne 11. de- cembra 1926 v Gornji Radgoni.

Tov. predsednik se v pozdravnem go- voru spominja smrti Nikole Pašića, ki si je stekel velike zasluge za našo državo in srbs- ko dinastijo. Zato pozivlja člane, da mu zakličejo: »Slava!« Nato pozdravlja nove člane, ki so: Kovač Zdravko, Vučja vas; Šetina Marica, Apače; Burja Žarko, Gornja Radgona; Jazbinšek Milica, Križevci; in jim kliče prirčno: Dobrodošli! Omenja, da ži- vimo v burni dobi naše stanovske organiza- cije. Deklaracija je povzročila, da je izsto- pilo iz UJU mnogo učiteljev(ic), kar pa ni umestno, ker je dolžnost vsakega učitelja, da sodeluje po svojih močeh pri učiteljskem društvu, posebno še sedaj, ko so razpustili Slomškovo zvezo, koje člani so pristopili k naši organizaciji. — Na koncu govora izre- ka tov. nadzorniku ob bridki izgubi nje- gove hčerke iskreno sožalje!

Nato se prečita zadnji zapisnik in odobri.

K dopisom se je pripomnilo sledeče: a) »Narodna Prosveta« se še nadalje naroči. b) Za prački dom v Beogradu se krije zne- sek 50 Din po društveni blagajni. c) Za obravnavo »Novega šolskega zakona« se do- loči za naš okraj osek, ki ga tvoriijo: tov. nadzornik Karbaš, Mavrič, Koprivce, Kovač in Cujnik. Sestanek določi tov. nadzornik v drugi polovici meseca januarja.

Stanovske zadeve. 1. Ugotovitev član- stva. Blagajničarka prečita člane, ki so po- slali pristopne izjave. Onim, ki jih še niso poslali, se da rok do konca meseca decem- bra. Vseh članov je dosedaj 60. Do prihod- njega zborovanja sestavi blagajničarka pro- račun za prihodnje poslovno leto. Blagajno bosta revidirala tov. Ivanjšič in Čeh, ter o njenem stanju poročala na prihodnjem ob- čnem zboru. — Delegati, ki so se udeležili pokrajinske skupščine v Celju, ne zahtevajo odškodnine, tudi tov. Ivanjšič, ki se je kot delegat udeležil glavne skupščine v Beogra- du, zahteva samo povrnitev potnih stro- škov. Za to velikodušnost se jim tov. pred- sednik iskreno zahvali.

Ker nameravajo ukiniti vadnico na ma- riborskem moškem učiteljskem, se na predlog tov. Ivanjšiča sklene resolucija, da so vsi člani našega društva odločno proti ukinitvi vadnice, ker bi bilo to v veliko kvar uče- ljišnikom, katerim se bi s tem vzela vsaka možnost praktičnega izvajanja pridobljene teorije.

Sledi zelo poučno predavanje tov. Mav- riča »O enotnem in pravilnem izpolnjevanju matičnih listov in izkazov o šolskem na- predku«, za kar mu je navzoče članstvo prav hvaležno.

Tov. Žerjav je predaval snov: »Kultur- no etični in socialno pedagoški pokret Mi- ljenka Vidoviča«. Izvajal je v kratkih pote- zah sledeče: »Vsi novejši pojavi na kultur- nem, socialnem, pedagoškem polju niso v stvari nič strogo novi, zakaj moderne ideje so nove samo v svojem oživotvorenju. To dejstvo je pripisovati tudi v neki meri Vi- dovičevemu pokretu. Bolest evropske kul- ture tiči v odsotnosti duše v vseh kultur- nih tekovinah. Nagla rast materialne kul- ture upropača človeka, da se čuti nesrečne- ga sredi kulturnega procvata. Vidovičev po- kret stavlja človeka v središče kulture in civilizacije. Vse za človeka in ničesar proti njemu. Sklad med materialno kulturo in kulturo duha, srca, stik med znanostjo in življenjem, med realizmom in idealizmom — zamore rešiti evropskega bolnika. Strem- ljenje Vidovičevega pokreta je obnova hu- manizma in demokratizma in istočasno vera v zmago božjih hčerk: Lepote, Dobro- te in Resnice. Vidovičeva šola za od- rastle pa je šola aktivnosti, produktivnosti in emocije.« — Krasno predavanje je zelo obilo priznanja. Nato je tov. Žerjav razdelil nekaj prospektov, brošur, pokazal zvezke in korigirane naloge Dopisne šole in na predlog tov. Koroška nabral med zboro- valci 100 Din v dobro Vidovičevega pokreta.

Tov. Vrabl nam je poročal o najzani- mivejših temah iz lista »Učitelj«, ki so po- kazale, kako zanimive in poučne članke pri- naša ta časopis.

Prihodnje zborovanje, obenem občni zbor se določi za 12. februar 1927 v Gornji Radgoni.

K. Mavrič, preds. Anica Sterger, tajnica.

+ Novomeško učiteljsko društvo je zborovalo v soboto 8. januarja na deški osnovni šoli v Novem mestu Udeležba nad vse častna — okoli 80 oseb.

Po otvoritvi zborovanja je predsednik najprej žigosal separatistično početje »uža- ljenega« dela učiteljstva, ki podira, kar drugi zidamo in ob rojstvu res samo sta- novske organizacije zida strankarsko dru- štvo, ki naj nam bo razdor in poguba. Do- kazuje nekonsekventnost te gospode, ki se ne more osvoboditi strankarskega miljeja in hoče ostati gotovim krogom to, kar je on sam prej predbacival tovarišem politi- čnim nasprotnikom. Opozarja na škodljivi- vost tega početja, ki nam grozi nazaj, me- sto naprej. Bodri k stanovski zavednosti brez političnih strasti, ki naj ostanjejo zu- naj naše organizacije, privatna pravica vsa- kogar. Smo razredna, strogo stanovska, če hočete »uradniška« stranka, ker nam je prvo blagor stanu in šole, nočemo pa biti priganjani ne te ne one stranke. Zato v boj za stanovsko osamosvojitve! Buren aplavz je pričal, da je bilo vsem govornjo iz duše.

Dopisi. Sklenilo se je, da se pristopi k »Zvezi državnih nameščencev« plačati je 12 Din letne članarine za osebo.

Dopis »Vsem dobrim srcem« glede Učit. konvika v Ljubljani se odloži, do- kler nam Pov. ne razjasni, zakaj so na po- zivu podpisane povsem druge osebe in ne v to izvoljeni odbor.

Ker imamo v okraju tovariša dnevni- čarja, smo sklenili staviti poverjeništvu predlog, naj plača (z ozirom na pičle do- hodke) le četrtino članarine.

Spominska plošča padlemu tov. Muhi na Ajdovcu. Ker smo že lani sklenili od- kriti to ploščo, nimamo pa dovolj denarja, je predsednik odredil nabiranje prostovolj- nih prispevkov, ki so vrgli 271.90 Din, kar se je takoj naložilo v hranilnici, tako da ima »Muhov fond« že čez 1000 Din. Drugo bomo že spravili vkup in najkasneje junija mu odkrijemo z učiteljskim zborovanjem na Ajdovcu spominsko ploščo.

»Vzgoja in pouk slepcev«. Predaval je o tem izprašani učitelj za slepe tov. Josip Kobal iz Ljubljane. Povedel nas je na po- vsem novo polje, polje, ki je bilo nam in je pretežni večini naših stanovskih tovarišev »španska vasa«. Ni to naša krivda, to je krivda učiteljska, to je krivda onih faktor- jev, ki se premalo brigajo pri nas za to vrsto vzgoje.

Tov. predavatelj je razdelil svoj obširni referat v pet delov, in sicer:

1. Pojm sleposti.

2. Posledice sleposti.